

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.49>

УДК 339.543:004

*Ю. М. Перетятко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування,
Національний університет “Чернігівська політехніка”
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1559-3710>*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СТАНОВЛЕННЯ, ПЕРІОДИЗАЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

*Yu. Peretiatko,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Economics, Accounting and Taxation,
Chernihiv Polytechnic National University*

DIGITALIZATION OF CUSTOMS ACTIVITIES: FORMATION, PERIODIZATION, AND DEVELOPMENT PROSPECTS

У статті досліджено етапи розвитку цифровізації митної діяльності. Враховуючи ключові зміни у нормативно-правовому забезпеченні, процедурах, технологіях, співпраці з міжнародними партнерами виокремлено такі етапи розвитку цифровізації митної діяльності: перший етап (1991-1999 роки), другий етап (2000-2015 роки), третій етап (2016 рік – нині).

На сьогоднішній день Україна має значні досягнення у цифровізації митних процесів: електронне документування, система управління та

контролю за транзитними перевезеннями товарів між країнами, цифровий обмін даними між учасниками зовнішньоекономічної діяльності, системи управління ризиками. В умовах інтеграційних процесів цифровізація митної діяльності буде і надалі розвиватися та удосконалюватися під дією викликів сучасності. Перспективними напрямками розвитку є використання технології блокчейн та штучного інтелекту.

Under the conditions of Ukraine's European integration, the digitalization of customs activities serves as a valuable tool for simplifying customs procedures, ensuring transparency of customs formalities, reducing corruption, and increasing business trust. Research into the establishment and development of digitalization using a historical approach allows for the identification of key moments, events, and factors that have innovatively influenced customs activities.

The purpose of this study is to explore the evolution of customs process digitalization, substantiate the historical stages of its development, and identify prospects for further advancement.

The establishment and development of customs processes in the context of digitalization occurs gradually, with clearly defined turning points. Given significant changes in legal and regulatory frameworks, procedures, technologies, and international partnerships, the following stages of customs process digitalization can be identified: the first stage (1991–1999), the second stage (2000–2015), and the third stage (2016–present).

The First Stage – The Emergence of Digitalization (1991–1999): during this period, the Law of Ukraine No. 74 “On the National Informatization Program” was adopted on February 4, 1998. Personal computers were utilized for data recording and report generation.

The Second Stage – Automation of Customs Processes (2000–2015): this stage saw Ukraine's accession to the International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures. The Customs Clearance and Risk Analysis System “Inspector-2006” was introduced, along with electronic customs declaration

processes and the use of electronic digital signatures. Additionally, the “Electronic Customs” concept was approved and implemented.

The Third Stage – Modernization and Digitalization (2016–Present): this period is characterized by the introduction of the “Single Window” online platform, whose functionality is continually expanding and improving. Ukraine also joined the electronic system for managing and monitoring the transit of goods between countries—the New Computerized Transit System (NCTS). Furthermore, the “Trader Portal” online platform was developed and implemented.

Undoubtedly, in the context of integration processes, the digitalization of customs activities will continue to evolve and improve in response to local and international challenges. Promising directions include the implementation of blockchain technology and artificial intelligence in customs operations.

Ключові слова: *митна діяльність, цифровізація, розвиток, етапи.*

Keywords: *customs activity, digitalization, development, stages.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах Європейської інтеграції України цифровізація митної діяльності є цінним інструментом спрощення митних процедур, який забезпечує прозорість митних формальностей, зменшує корупційну складову та підвищує довіру бізнесу.

Дослідження становлення та розвитку цифровізації з використанням історичного підходу дозволяє виявити ключові моменти, події та чинники, які інноваційно вплинули на митну діяльність. Історичний підхід дає змогу розкрити успішні митні практики, які можуть бути використані при розробці стратегічних рішень як на мікро, так і на макро рівня, для виявлення можливостей удосконалення механізмів контролю та співпраці з партнерами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. У наукових та фахових видань з питань митної

справи можна зустріти праці, які стосуються дослідження історії розвитку: митної політики, митниці, митної системи. Водночас питання історії цифрової трансформації митної справи не набули значного розвитку.

В наукометричній базі “гугл академія” за останні п’ять років є лише кілька статей, в яких висвітлюється історичний аспект цифровізації митної справи.

М.А. Гапонюк та Т.М. Бороденко у статті [1] наводять та обґрунтовують фактори, які зумовили появу електронної митниці.

О. Микуляк та Р. Стефанишин у роботі [2] досліджують формування електронної митниці крізь призму створення її нормативно-правового забезпечення.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Не применшуючи значення отриманих результатів, слід зазначити, що системні дослідження історії цифровізації митної справи проводилися недостатньо, що зумовлює актуальність обраного напрямку роботи.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є дослідження становлення цифровізації митних процесів, обґрунтування історичних етапів їх розвитку та виявлення перспектив подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Поштовхом до цифровізації митної справи стало затвердження Закону України від 04.02.1998 р. № 74 “Про Національну програму інформатизації”, яким передбачалось створення та розвиток інформаційних технологій, які побудовані на обчислювальній та комунікативній техніці [3].

В цей час почали використовувати прості комп’ютерні програми для обліку даних і створення звітів, що у сукупності привело до автоматизації митних процесів. Починаючи з 2000-х років у митних органах впроваджуються програмно-апаратні комплекси для обміну даними між митницями та центральними органами.

Вагомим кроком на шляху до інтеграції вітчизняної митної системи до міжнародної стає приєднання у 2006 році до Міжнародної конвенції про

спрощення і гармонізацію митних процедур [4]. Зазначимо, що в 2011 році зазначена Конвенція набрала юридичної чинності для України.

У 2006 році впроваджується система для автоматизації митного оформлення та аналізу ризиків – “Інспектор -2006”, яка введена в дію згідно з Наказом Державної митної служби України від 25.01.2007 р. № 48 “Про введення в дослідну та постійну експлуатацію програмно-інформаційного комплексу “Інспектор-2006” [5].

У 2007 році впроваджується електронне митне декларування, що стало можливим із затвердженням Наказу Митної служби України від 26.09.2007 року № 800 “Про митний контроль та митне оформлення товарів, які декларуються з поданням вантажної митної декларації та документів контролю за переміщенням товарів у електронному вигляді” [6]. Митні декларації засвідчувалися електронним цифровим підписом та передавалися електронною поштою у складі авторизованого повідомлення, засвідченого ЕЦП, з робочого місця декларанта до ПК “Інспектор”.

Митні системи країн Європейського Союзу, на відміну від української, мають налагоджений та відпрацьований механізм співпраці в багатьох аспектах митної справи: процедури ввезення та вивезення товарів, управління ризиками митної безпеки, єдині інформаційні системи тощо. Із набуттям зобов’язань згідно з Міжнародною конвенцією про спрощення і гармонізацію митних процедур та прагненням до адаптації вітчизняних митних правил та формальностей до Європейських впроваджується Концепція про створення багатофункціональної комплексної системи “Електронна митниця”, реалізація якої передбачалась упродовж 2009-2013 років.

Концепція електронної митниці полягала в автоматизації більшості митних процесів: контроль за переміщенням товарів і транспортних засобів відповідно до заявлених митних тарифів, обліку суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності; адміністрування митних платежів; процесів виявлення та обліку порушень митних правил; системи

формування, збору, обробки та накопичення інформації для формування митної статистики тощо [7]. Також передбачалось ряд інших заходів, зокрема впровадження електронного документообігу та запровадження електронних цифрових підписів для посадових осіб митних органів [7].

Для забезпечення реалізації державної політики у митній справі у 2010 році створюється Єдина автоматизована інформаційна система (далі - ЄАІС) Держмитслужби України. До повноважень ЄАІС Держмитслужби відноситься [8]:

- збір, накопичення, систематизація, обробка та узагальнення інформації в сховищі даних, перетворення її до форми, зручної для проведення аналізу та ведення митної статистики;

- автоматизована підтримка виконання посадовими особами митних органів процедур митного контролю та оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, а також контролю за переміщенням вантажів, що перебувають під митним контролем;

- автоматизація застосування системи управління ризиками, зокрема імплементація електронних профілів ризиків для формування вказівок щодо застосування митними органами України окремих форм митного контролю товарів і транспортних засобів на основі системи управління ризиками;

- підтримка прийняття управлінських рішень;

- надання користувачам регламентованого (санкціонованого) доступу до інформаційних ресурсів ЄАІС Держмитслужби;

- забезпечення захисту інформації на всіх етапах її збору, накопичення, систематизації, обробки, узагальнення та збереження, ведення системи розмежування доступу до інформації, що зберігається в базах даних ЄАІС Держмитслужби, і контроль журналів моніторингу системи захисту.

ЄАІС Держмитслужби є комплексом підсистем, кожна з яких виконує певну функцію (табл. 1).

Таблиця 1. Структура ЄАІС Держмитслужби України

Елемент ЄАІС Держмитслужби України	Призначення
автоматизована інформаційна система "Центр"	формування баз даних про митне оформлення товарів і транспортних засобів. Обробка, захист інформації від несанкціонованих дій.
АСМО та локальні підсистеми митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, що взаємодіють із АІС "Центр"	автоматизований обмін електронними даними з декларантами та аналіз ризиків порушення митного законодавства.
відомча телекомунікаційна мережа Держмитслужби	забезпечення надійним, безперебійним та захищеним інформаційним обміном даних у рамках ЄАІС Держмитслужби
локальні обчислювальні мережі митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій	локальні телекомунікаційні мережі
інформаційно-телекомунікаційний комплекс Держмитслужби "Електронна пошта"	обмін електронними поштовими повідомленнями між користувачами ЄАІС Держмитслужби
адміністративно-правова інформаційна підсистема	управління митними органами на всіх рівнях, контроль і дотримання законності під час здійснення митної справи
підсистема інформаційного забезпечення	комплекс технічного забезпечення; загальносистемне програмне забезпечення; нормативно-правове забезпечення; науково-методичне забезпечення; організаційне забезпечення системи; систему адміністрування та контролю функціонування програмно-технічних засобів.
система електронного документообігу Держмитслужби	пересилання, реєстрація та оброблення документів у митних органах, спеціалізованих митних установах та організаціях, контроль за їх виконанням, ведення електронного архіву документів
комплексна система захисту інформації	захист державних інформаційних ресурсів у складі ЄАІС Держмитслужби шляхом впровадження комплексу технічних, програмних, криптографічних та організаційних заходів
підсистема криптографічного захисту інформації	захищений обмін даними між інформаційними системами та автоматизованими робочими місцями структурних підрозділів Держмитслужби
система електронного цифрового підпису Держмитслужби	технологічне забезпечення надання послуг електронного цифрового підпису в електронному документообігу користувачів ЄАІС Держмитслужби

Джерело: побудовано автором за інформацією джерела [8]

У 2016 році завдяки швидкому розвитку техніки та інформаційних технологій впроваджується онлайн платформа “Єдине вікно”, що знаменує початок цифровізації митних процесів.

Концепція “Єдине вікно” закріплена Постановою Кабінету міністрів України від 25.05.2016 року № 364 “Деякі питання реалізації принципу “Єдиного вікна” під час здійснення митного, санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного, радіологічного та інших видів державного контролю” [9] та призначалась для спрощення процедур, які пов’язані із міжнародною торгівлею. Цільовою аудиторією платформи є імпортери, експортери, брокери, митниці та інші служби контролю. Базується платформа на використанні митних декларацій та сертифікатів (походження товарів, фітосанітарні, екологічні тощо). Зазначимо, що до 2018 року платформа працювала у тестовому режимі і використовувалась для обмеженого кола видів контролю.

У 2018 році із прийняттям Закону України від 06.09.2018 року № 2530 “Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму “єдиного вікна” та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України” [10] використання механізму “Єдине вікно міжнародної торгівлі” стає обов’язковим для всіх учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Широкомасштабне використання онлайн платформи “Єдине вікно міжнародної торгівлі” має ряд суттєвих переваг:

- зменшення часу митного оформлення товарів;
- впровадження концепції “безпаперової митниці”;
- забезпечення прозорості митних процедур при митному оформленні;
- мінімізація корупційного фактору;
- доступ до системи незалежно місцезнаходження учасника зовнішньоекономічної діяльності;

- зменшення ймовірності втрати документів;
- оперативний обмін інформацією між всіма учасниками зовнішньоекономічної діяльності.

Після впровадження цифровізації ГО “Інститут економічних досліджень та політичних консультацій” провів опитування 1045 респондентів у сфері зовнішньоекономічної діяльності щодо користування платформою “Єдине вікно”. За результатами опитування встановлено, що у 2019 році тільки 17,3 % респондентів не подавали документи в електронному вигляді (рис. 1).

Рис. 1. Надання документів в електронному вигляді, %

Джерело: [11]

Вебпортал “Єдине вікно для міжнародної торгівлі” постійно удосконалюється, надаючи суб’єктам зовнішньоекономічної діяльності ширші можливості для спрощення митних процедур та оперативного прийняття рішень. Наприклад, у 2024 році додано інтеграційну платформу “Єдине вікно - ЄAIC – NCTS”; можливість перегляду відкоригованих митних декларацій; користувачі можуть надавати доступ до експортних митних декларацій перевізникам для створення з них декларацій NCTS тощо.

Вагомим кроком у розвитку цифровізації митних процесів є приєднання до електронної системи управління та контролю за транзитними перевезеннями товарів між країнами - “Нова комп’ютеризована транзитна система” (NCTS, New Computerised Transit System). Ця система призначена для спрощення митних процедур шляхом подання транзитних декларацій в електронному вигляді, контролю переміщення товарів від пункту

відправлення до пункту призначення в режимі реального часу, а також забезпечення швидкого обміну інформацією між митними органами різних країн.

Становлення NCTS проходило у три етапи (рис. 2).

Рис. 2. Етапи становлення системи NCTS

Джерело: власна розробка на основі [12]

Під час пілотного проєкту було створено спеціалізований відділ у складі Департаменту спрощення процедур та сприяння торгівлі, який займався впровадженням процедури спільного транзиту в Україні, ухвалюються нормативно-правові акти, які дозволяють використовувати систему NCTS, від Литовської Республіки Україна одержує програмне забезпечення, а також проводяться відповідні освітні тренінги щодо роботи з системою для працівників митниці [12]. Під час тестування системи на національному рівні було зареєструвано 1500 підприємств і подано майже 10000 декларації T1UA [12].

Після подолання перешкод та позитивного рішення оціночної місії DG TAXUD Україна у 2022 році приєдналась до Конвенції про процедуру спільного транзиту, що було закріплено Законом України [13]. У 2024 році розроблено та представлено новий функціональний “портал трейдера”, який призначений для подачі транзитних декларацій в NCTS Фаза 5.

Цифровізація митних процесів є перспективним та об'єктивним явищем в сучасних умовах життєдіяльності суспільства, що обумовлено міжнародними інтеграційними процесами, зменшенням рівня паперової роботи, зручністю для бізнесу, оперативністю обробки митної інформації тощо. Для розвитку цифрових процесів у 2024 році створено Довгостроковий національний стратегічний план цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Державної митної служби України та її територіальних підрозділів на основі Багаторічного стратегічного плану електронної митниці ЄС [14], яким передбачено такі подальші шляхи цифровізації:

- спрощення митних процедур завдяки використанню стандартизованих європейських митних процесів та широкого використання інформаційних технологій;
- розвиток інформаційного обміну з митними органами сусідніх держав для прискорення митних формальностей та зменшення процедурних навантажень на бізнес;
- модернізація систем та впровадження нових рішень для створення нового сервіс-орієнтованого ландшафту інформаційно-комунікаційних систем європейського зразка; трансформація та розвиток кадрового забезпечення Держмитслужби для оновлення процесів управління ІТ;
- забезпечення можливостей безпечного та безперервного функціонування критичних інформаційно-комунікаційних систем Держмитслужби [14, С.5].

Отже, становлення та розвиток митних процесів у контексті цифровізації відбувається поступово із чітко визначеними переломними моментами. Зважаючи на суттєві зміни у нормативно-правовому забезпеченні, процедурах, технологіях, співпраці з міжнародними партнерами можна виокремити такі етапи розвитку цифровізації митних процесів (табл. 2).

Таблиця 2. Історичні етапи розвитку цифровізації митних процесів

Етап	Період	Характеристика
Перший	1991-1999 роки	Зародження цифровізації. Затверджується Закон України від 04.02.1998 р. № 74 “Про Національну програму інформатизації”. Використовуються персональні комп’ютери для обліку даних та створення звітів.
Другий	2000-2015 роки	Автоматизація митних процесів. Приєднання до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур. Використання системи митного оформлення та аналізу ризиків – “Інспектор -2006”. Впровадження електронного митного декларування. Використання електронних цифрових підписів. Затверджується та реалізовується концепція “Електронна митниця”.
Третій	2016-нині	Модернізація та цифровізація. Впроваджується онлайн-платформа “Єдине вікно”, функціональні можливості якої з кожним роком розширюються та удосконалюються. Приєднання до електронної системи управління та контролю за транзитними перевезеннями товарів між країнами - “Нова комп’ютеризована транзитна система” (NCTS). Розробка та впровадження онлайн-платформи “портал трейдера”.

Джерело: власна розробка

Зазначимо, що назви етапів є досить дискусійними, тому для універсального використання пропонуємо обмежитися цифровим позначеннями. Оскільки, наприклад, така назва як “сучасний етап” через кілька років втратить свою актуальність.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Цифровізація митної діяльності – це складний, багатоаспектний та тривалий процес. Передумовою до зародження цифровізації митної діяльності в Україні стало прийняття Закону України “Про Національну програму інформатизації” у 1998 році. Стрімкий розвиток техніки та технологій починаючи з 2000 років дав змогу автоматизувати складні повсякденні процеси, використовуючи систему митного оформлення та аналізу ризиків – “Інспектор - 2006”. Вагомим кроком на шляху до інтеграції вітчизняної митної системи до міжнародної стає приєднання у 2006 році до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур. Із впровадженням у 2016 році

онлайн-платформи “Єдине вікно” митні процеси переходять безпосередньо у цифровий формат.

Зважаючи на суттєві зміни у нормативно-правовому забезпеченні, процедурах, технологіях, співпраці з міжнародними партнерами дозволяють чітко визначити історичні етапи цифровізації митних процесів: перший етап (1991-1999 роки), другий етап (2000-2015 роки), третій етап (2016 рік – нині).

На сьогоднішній день Україна має значні досягнення у цифровізації митних процесів: електронне документування, система управління та контролю за транзитними перевезеннями товарів між країнами, цифровий обмін даними між учасниками зовнішньоекономічної діяльності, системи управління ризиками.

Безумовно, що в умовах інтеграційних процесів цифровізація митної діяльності буде і надалі розвиватися та удосконалюватися під дією місцевих та міжнародних викликів. Перспективними напрямками є впровадження в митну діяльність технології блокчейн та штучного інтелекту.

Література

1. Гапонюк М.А., Бороденко Т.М. Трансформація митниці: фактори появи електронної митниці. *Міжнародний науковий журнал “Грааль науки”*. 2023. №26. С. 54-62.

2. Микуляк О., Стефанишин Р. Впровадження інформаційних технологій у митну практику України. *Світ фінансів*. 2019. № 4(61). С. 53-66.

3. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р. № 74 (нині не діє). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.12.2024).

4. Про спрощення і гармонізацію митних процедур : Міжнародна конвенція Ради митного співробітництва та Всесвітньої митної організації від 18.05.1973. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text (дата звернення: 27.12.2024).

5. Про введення в дослідну та постійну експлуатацію програмно-інформаційного комплексу “Інспектор-2006” : Наказ Державної митної служби України від 25.01.2007 р. № 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0048342-07#Text>____(дата звернення: 27.12.2024).

6. Про митний контроль та митне оформлення товарів, які декларуються з поданням вантажної митної декларації та документів контролю за переміщенням товарів у електронному вигляді : Наказ Митної служби України від 26.09.2007 року № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1166-07#Text> (нині не чинний) (дата звернення: 27.12.2024).

7. Концепція створення багатофункціональної комплексної системи “Електронна митниця” : Розпорядження Кабінету міністрів України від 17.09.2008 №1236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1236-2008-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.12.2024).

8. Положення про Єдину автоматизовану інформаційну систему Держмитслужби України : Наказ Державної митної служби України від 04.11.2010 р. № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va341342-10#Text>_(дата звернення: 27.12.2024).

9. Деякі питання реалізації принципу “єдиного вікна” під час здійснення митного, санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного, радіологічного та інших видів державного контролю : Постанова Кабінету міністрів України від 25.05.2016 року № 364. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/364-2016-%D0%BF#Text> (нині не чинний) (дата звернення: 27.12.2024).

10. Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму «єдиного вікна» та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України : Закон України від 06.09.2018 року № 2530. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2530-19#Text> (дата звернення: 27.12.2024).

11. Ангел Є., Бутін А., Кузяків О., Федець І. Аналітичний звіт за результатами п'ятої хвилі щорічного опитування українських імпортерів та експортерів. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. Київ. 2021. С. 173

12. NCTS в інфографіках. URL: <https://customs.gov.ua/rezhim-spilnogo-tranzitu-ncts>

13. Про приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту : Закон України від 30.08.2022 р. № 2555. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2555-20#Text> (дата звернення: 27.12.2024)

14. Довгостроковий національний стратегічний план цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Державної митної служби України та її Територіальних підрозділів на основі Багаторічного стратегічного плану електронної митниці ЄС. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_%E2%84%9663_%D0%B2%D1%96%D0%B4_09_02_2024.PDF (дата звернення: 27.12.2024)

References

1. Haponiuk, M.A., Borodenko, T.M. (2023), “Transformation of customs: factors for the emergence of electronic customs”, *International Scientific Journal “Graall of Science”*, vol. 26, pp. 54–62.

2. Mykuliak, O., Stefanyshyn, R. (2019), “Implementation of information technologies in Ukraine’s customs practice”, *Svit Finansiv*, vol. 4(61), pp. 53–66.

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (1998), The Law of Ukraine “On the National Informatization Program”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр#Text> (Accessed 27 December 2024).

4. Customs Cooperation Council and World Customs Organization (1973), “International Convention on the Simplification and Harmonization of

Customs Procedures”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text (Accessed 27 December 2024).

5. State Customs Service of Ukraine (2007), Order “On the introduction into pilot and permanent operation of the software-information complex “Inspector-2006”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0048342-07#Text> (Accessed 27 December 2024).

6. State Customs Service of Ukraine (2007), Order “On customs control and clearance of goods declared using an electronic cargo customs declaration and documents for monitoring the movement of goods”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1166-07#Text> (Accessed 27 December 2024).

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2008), “The Concept for the creation of a multifunctional comprehensive system “Electronic Customs”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1236-2008-p#Text> (Accessed 27 December 2024).

8. State Customs Service of Ukraine (2010), “Regulation on the Unified Automated Information System of the State Customs Service of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va341342-10#Text> (Accessed 27 December 2024).

9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Resolution “Some issues of implementing the ‘single window’ principle during customs, sanitary-epidemiological, veterinary-sanitary, phytosanitary, ecological, radiological, and other types of state control”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/364-2016-п#Text> (currently not in force) (Accessed 27 December 2024).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine “On amendments to the Customs Code of Ukraine and certain other laws of Ukraine regarding the implementation of the ‘single window’ mechanism and optimization of control procedures during the movement of goods across the customs border of

Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2530-19#Text> (Accessed 27 December 2024).

11. Angel, Y., Butin, A., Kuzyakiv, O., Fedets, I. (2021), *Analitychnyj zvit za rezul'tatamy p'iatoi khvyli schorichnoho opytuvannia ukrains'kykh importeriv ta eksporteriv* [Analytical report on the results of the fifth wave of the annual survey of Ukrainian importers and exporters], Institute of Economic Research and Political Consultations, Kyiv, Ukraine.

12. NCTS in infographics (2024), available at: <https://customs.gov.ua/rezhim-spilnogo-tranzitu-ncts> (Accessed 27 December 2024).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine “On Ukraine’s Accession to the Convention on the Common Transit Procedure”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2555-20#Text> (Accessed 27 December 2024).

14. Ministry of Finance of Ukraine (2024), “Long-term National Strategic Plan for Digital Development, Digital Transformations, and Digitalization of the State Customs Service of Ukraine and its Territorial Units Based on the Multi-Year Strategic Plan for the EU’s Electronic Customs”, available at: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_%E2%84%9663_%D0%B2%D1%96%D0%B4_09_02_2024.PDF (Accessed 27 December 2024).

Стаття надійшла до редакції 16.01.2025 р.